

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
Miljøvern avdelingen

UTKAST TIL RAPPORT ETTER KONTROLL 11. MARS 2010

Bedriftsnr. 993184292 Anleggsnr. 0231.0080.03 Kontrollnr. 2010.007.I.FMOA Saksnr. 2010/3256 Rapportdato: 26.03.2010

Opplysninger om bedriften

Navn	Kjeller flystasjon, Forsvarsbygg Markedsområde Østlandet
Organisasjonsnr.	975950662
Besøksadresse	Fetveien, 2027 Kjeller
Postadresse	Postboks 405 Sentrum, 0103 Oslo
Telefonnr.	Trond S. Johnsen 926 20 555
E-post	post@forsvarsbygg.no , trond.s.johnsen@forsvarsbygg.no
Faksnr.	33 03 37 41
NACE-kode	63.23 Andre tjenester tilknyttet lufttransport
Type virksomhet / aktiviteter	Drift og vedlikehold av og beredskap for bane for småfly og militære flygninger

Opplysninger om kontrollen

Kontrolldato	
Virksomhetens representanter	Trond S. Johnsen, HMS-koordinator Forsvarsbygg MO Stab Freddy Engelstad, seniorrådgiver miljø Forsvarsbygg Futura Vidar Lindblad, faging. miljø Forsvarsbygg MO Stab Jarle Skøien, brannsjef FLO Kjeller flystasjon
Fylkesmannens kontrollør	Lotte Oddaker
Kontrolltema	Oppfølging av utslippstillatelse datert 3. november 2009.
Hjemmelsgrunnlag	Forurensningsloven og utslippstillatelse datert 3. november 2009. Avfallsforskriften kap. 11 Farlig avfall. Produktkontrollloven § 3 og 3a og produktforskriften. Internkontrollforskriften.

Resultat av kontrollen

Kontrollen avdekket 0 avvik og 1 merknad, se rapporten side 3.

Definisjon på avvik og anmerkning

Avvik er overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Merknad er et forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f. eks. være mangler eller svake punkter ved bedriftens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte. Bedriftens

manglende etterlevelse av egne regler som er strengere enn lovkravene defineres også som anmerkning.

Informasjon om kjemikalier og miljøgifter

En rekke forskjellige produkter inneholder kjemikalier som kan ha negative konsekvenser for helse og miljø. Skadelige helseeffekter kan forekomme ved bruk av kjemikalier, ved innånding av forurenset luft eller ved inntak av mat eller drikkevann som er forurenset. Kjemiske stoffer kan forårsake både akutte forgiftninger hos mennesker og dyr, og gi uønskete effekter over tid. Miljøgifter er kjemiske stoffer som er lite nedbrytbare hoper seg opp i naturen og økosystemene. Miljøgifter forårsaker langtidseffekter som svekket immunforsvar, forstyrrelser på hormon- og nervesystem, dårlig næringsopptak, nedsatt forplantningsevne, fosterskader, kreft.

Alle bedrifter som bruker kjemikalier skal sørge for å ha oppdaterte sikkerhetsblad (HMS-datablad) over alle kjemikalier i bruk. Sikkerhetsbladene skal oppgi opplysninger som er nødvendige for å kunne ivareta helse, miljø og sikkerhet. Sikkerhetsbladene skal lett tilgjengelig og lett og finne frem i for alle ansatte i bedriften. Se stoffkartotekforskriften.

Alle kjemikalier, spesielt faremerkete, må lagres forsvarlig.

Alle stoffer og materialer som inneholder helse- og miljøfarlige kjemikalier skal være merket med faresymbol. Bedriften skal ha oversikt over slike produkter. Se klass-merk-forskriften.

På grunn av effektene enkelte kjemikalier har på helse og miljø er en rekke kjemiske stoffer forbudte, regulert eller ønsket faset ut. Produktforskriften, prioritetslisten og obs-listen gir oversikt over disse. Alle bedrifter plikter å sørge for å ikke bruke produkter med forbudte stoffer. I tillegg plikter alle bedrifter å søke etter mer helse- og miljøvennlige alternativer til produkter med farlige stoffer og bytte dem ut. Se produktkontrollen § 3 og 3a.

Informasjon om farlig avfall

Produkter som inneholder farlige kjemikalier blir farlig avfall når de ikke skal brukes lenger. Farlig avfall på avveier kan føre til at miljøgifter spres og hoper seg opp i naturen. Spredningen kan skje gjennom forurenset sigevann fra deponier eller gjennom utslipp av forurenset røykgass, slagg eller aske fra forbrenningsanlegg. Hvis vi tømmer farlig avfall i avløpet, kan det medføre spredning av miljøgifter i naturen. Farlig avfall må derfor samles opp og leveres inn til egen separat behandling.

Bedrifter skal sørge for å samle opp, merke og mellomlagre farlig avfall på en forsvarlig måte. Farlig avfall må ikke blandes sammen med annet avfall. Farlig avfall skal deklarerer og leveres til godkjent mottak minst én gang i året. Se avfallsforskriften kap. 11.

Merknad:

Observasjoner:

Forbruk av kjemikalier til drift og vedlikehold av banen loggføres fortløpende av brannsjef. Dersom prognose viser mulig forbruk av baneavvisningskjemikalier over tillatt mengde, meldes dette til fagingeniør miljø på Rygge. Militære flygninger har krav om "svart bane", slik at merforbruk vil forekomme dersom vær- og baneforhold og flygninger gjør det nødvendig.

Kommentar:

Ved tilfeller av merforbruk er det viktig at det foretas en vurdering av hvilken belastning dette påfører miljøet, samt en kontroll gjennom økt antall prøvetakninger og muligens prøver fra flere stasjoner. Dersom forhold har medført eller kan medføre negativ miljøpåvirkning skal Fylkesmannen meldes om dette.

Andre funn / forhold:

Utslippstillatelsen datert 3. november 2009 gjelder utslipp fra Kjeller flystasjon generelt og bruk av baneavvisningskjemikalier spesielt. Det er gitt tillatelse til å bruke inntil 20 tonn formiater - natriumformiat (fast) og kaliumformiat (flytende), til baneavvisning i løpet av en vinter (november – april).

Forsvarsbygg eier flystasjonen. Brannstasjonen ved Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) på Kjeller står for det meste av den daglige driften og vedlikeholdet av banen, samt beredskap.

Banen ryddes for snø ved brøyting og feiing. Baneavvisning for militære flygninger blir foretatt ved behov etter friksjonsmålinger. Det er i gjennomsnitt 1,5 flygninger per uke. For vinteren 2009-2010 er det så langt gjort lite avisning pga. tørr og stabil vinter og færre flygninger enn normalt.

Avrenning fra banen dreneres til grunnen på sidene av banen for filtrering og nedbrytning der. Det er lagt ned noe sand/grus langsmed banen, ellers er det naturlig leireholdig grunn. Avrenninger vil over noe tid føres til våtmarksområde og Sogna. Det er etablert et program for å overvåke tilførsler av formiater til våtmarksområdet. Det skal tas ut prøver fra tre stasjoner månedlig i november – april. Prøvetakingen utføres av personal fra Rygge flystasjon. For vinteren 2009-2010 er det så langt gjennomført to prøvetakingsrunder, prøveresultatene har vist relativt lave mengder formiater. Dersom prøveresultater skulle vise uønsket mengde formiater vil det som del av en avviksoppfølging bli tatt ut nye og eventuelt flere prøver.

Fylkesmannen ber om å få tilsendt en sammenstilling av prøveresultater etter vinteren 2010-2011. Fylkesmannen vil på grunnlag av denne dokumentasjonen vurdere å fastsette grenseverdier for formiat i vann, og eventuelt andre analyseparametere.

Det pågår også et prøvetakings- og overvåkningsprogram av sivevann til Sogna fra en gammel avfallsfylling på Kjeller.

Oljeutskillere er installert for områder hvor det kan forekomme søl av oljeholdige kjemikalier, dette er hovedsakelig inne i maskin- og verkstedhaller. Utslipp fra oljeutskillere føres til kommunalt nett. Oljeutskillerne tømmes og kontrolleres årlig.

Overflatevann fra banen går i dreneringssystemet. Utenom banen er det oppsamlingskummer for overflatevann fra anleggsflatene. Overvannsnettet fører til våtmarksområde og Sogna.

Spill og søl av olje på banen og anleggsflatene for øvrig samles opp med absorbenter. Farlig avfall samles opp og mellomagres i eget lagerbygg for alt farlig avfall som produseres ved flystasjonen og Luftforsvarets hovedverksted på Kjeller.

Brann- og redningspersonell ved Kjeller flystasjon har beredskapsøvelser på Rygge flystasjon hver måned. Èn gang i året blir det gjennomført en større øvelse på Kjeller flystasjon. Under disse øvelsene blir det brukt brannslukningsskum på banen. Skummet lar seg ikke samle opp og går dermed til infiltrasjon i grunn. Skummet inneholder ikke PFOS eller PFOS-relaterte forbindelser.

Avviksmeldinger vedrørende drift og vedlikehold av banen ved Kjeller flystasjon sendes til Forsvarsbyggs servicekontor. Derfra fordeles avviksmeldingen til sjef for aktuelt markedsområde og eventuelt fagansvarlig i Forsvarsbygg som sørger for videre oppfølging.

Revisjoner av risikovurderinger og beredskapsplaner skal skje med 3 års mellomrom.

Forsvarsbyggs risikovurdering for Kjeller flystasjon fra 2007 ble gjennomgått og oppdatert i 2009i forbindelse med søknad om endret utslippstillatelse.

Luftforsvaret bestemmer hvilke kjemikalier som skal brukes for fly og baner.

Risikovurderinger og substitusjonsvurderinger av kjemikalier og stoffer foretas av Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) etter deres retningslinjer og innkjøpskriterier, samt departementets og Forsvarsbyggs HMS-mål. FLO foretar i dag ingen import av kjemiske stoffer, innkjøp skjer via norske leverandører. FLO administrer det elektroniske stoffkartoteket.